

Norsk Bergindustri innspill til ny minerallov (Prop. 71 L (2024-2025))

Mineralloven er det viktigste lovverket for mineralnæringen. Norsk Bergindustri har lenge etterlyst en ny minerallov som legger bedre til rette for økt mineralutvinning i Norge, og som også sikrer konkurranse på like vilkår for aktører som utvinner og selger byggeråstoff og naturstein.

Samordning av regelverk (§ 1-8)

Norsk Bergindustri er fornøyd med at direktoratet for mineralforvaltning (DMF) får et samordningsansvar for mineralsaker. Men et oppstartsmøte slik det er omtalt i proposisjonen vil neppe alene føre til en mer effektiv og forutsigbar saksbehandling.

Lang og uforutsigbar saksbehandling, der mineralnæringen må forholde seg til ulikt regelverk, er en av de største årsakene til at det er kostnadskreven å utvikle et gruveprosjekt og lite attraktiv for norske investorer. De siste årene har stadig flere gruveprosjekter havnet på utenlandske hender.

Å utvikle et mineralprosjekt betyr at man må ha tillatelser fra flere lovverk, som blant annet mineralloven, plan- og bygningsloven, motorferdselsloven og forurensningsloven. Disse forvaltes igjen av forskjellige forvaltningsorganer. Enhver søknad om tillatelse etter disse lovene må sendes på ordinær høring. Det vil si at hver tillatelse skal sendes på høring med en frist på 12 uker. I tillegg kommer tidsbruk for saks- og klagebehandling.

- *For å sikre en mer effektiv saksbehandling, samt ivareta rettsikkerheten til de som berøres av et mineralprosjekt, mener Norsk Bergindustri det må innføres et prinsipp om at tiltakshaver kan be om samordnet søknad for ulike type regelverk, slik ekspertutvalget foreslo i NOU 8:2022.*

Tillatelser til mineralprosjekter eller reguleringsplaner klages i stor grad inn til henholdsvis Nærings- og Fiskeridepartementet, og Kommunal- og distriktsdepartementet. Her kan de ligge i mange år før endelig avklaring.

- *Norsk Bergindustri mener det må utarbeides tidsfrister på klagebehandling på mineralprosjekter i offentlig sektor, på lik linje som næringsaktørene pålegges frister fra offentlig forvaltning. Det vil gi forutsigbarhet for industriutviklere, investorer og arbeidstakere.*

Tillatelse til undersøkelse av statens mineraler, industrimineraler og lette metaller (§ 4-3)

Regjeringens forslag om utvidelse av undersøkelsesretten vil gi økt offentlig byråkrati, og skape usikkerhet rundt industriutviklingen i mineralnæringen.

Departementet skriver selv i proposisjonen at lovendringene i lovens kapittel 5 vil kreve økt ressursbruk i DMF, tilsvarende 5 årsverk, hovedsakelig for å følge opp denne lovbestemmelsen. Dette kommer i tillegg til flere årsverk som DMF trenger for å følge opp den nye mineralloven. Dersom ikke Stortinget vedtar en kraftig økning i budsjettene til DMF frykter vi at lovendringen vil føre til at saksbehandlingstiden i direktoratet igjen vil øke.

Det er også problematisk at allerede inngåtte grunneieravtaler må oppheves etter 5 år (overgangsperioden). Mange av våre medlemmer har inngått avtaler med grunneiere som strekker seg flere tiår frem i tid.

- *Norsk Bergindustri ber Stortinget om å videreføre dagens regelverk der Direktoratet for mineralforvaltning gir undersøkelsesrett til statens mineraler.*

Utvidelse av urfolksvederlaget (§§ 10-3, 10-4, 10-5)

Norsk Bergindustri mener at Norges forpliktelser til urfolksrettigheter må ivaretas på et mer overordnet nivå, og ikke gjennom bestemmelser i en særlov som Mineralloven er.

Dersom Stortinget likevel ønsker å pålegge mineralnæringen i 40 prosent av Norge å betale et årlig urfolksvederlag på flere millioner kroner, mener vi at deler av vederlaget bør tilfalle berørte kommuner. Dette vil være en gulrot for kommuner som ønsker å utvikle nye industriprosjekter og sikre nye og trygge arbeidsplasser. Sametinget eller departementet kan gjerne legge føringer for hvordan pengene skal forvaltes.

Vi er overrasket over at regjeringen vil pålegge aktører som i dag utvinner statens mineraler, og som allerede har inngått velfungerende avtaler med reindriftsnæringen å betale urfolksvederlag. Det mener vi er lite forutsigbart og næringsvennlig.

- *Norsk Bergindustri mener at et evt urfolksvederlag kun må gjelde for fremtidige industriprosjekter av statens mineraler og ta utgangspunkt i virksomhetens resultat. Deler av urfolksvederlaget bør tilfalle vertskapskommunen.*

Konsesjon for uttak av mineraler (Kapittel 6)

Alle pukkverk som i dag tar ut masser over 10.000 m³ er pålagt å søke driftskonsesjon. Det er bra at direktoratet de siste året har foretatt flere tilsyn, og avdekket et stort antall aktører som bryter konsesjonsgrensen.

I § 7-4 åpner regjeringen for at ikke-konsesjonspliktige uttak av mineraler som hovedsakelig skjer som ledd i tilrettelegging for annen bruk av grunnområdet, pålegges å rapportere om uttaket over 5.000 m³. Dette er bra og viktig. Uten at vi sitter på dokumentasjon er det blitt hevdet fra våre medlemmer, samt myndigheter at om lag halvparten av byggeråstoffmassen som omsettes i Norge, kommer fra annen type virksomheter enn pukkverk.

Selv om regjeringen vil innføre en rapporteringsplikt der eksempelvis entreprenør tar ut og selger mer enn 5.000 m³ masse, stilles det ikke krav om konsesjon dersom uttaket er over 10.000 m³, slik tilfellet er for ordinær pukk- og steinindustrien. Det er ikke konkurranse på like vilkår.

- *Norsk Bergindustri mener alle årlige uttak av byggeråstoff over 10.000 m³, må falle inn under det samme konsesjonsregelverket. Konsesjonsgrensen bør også vurderes justert ned.*